

כיתה
ד'

האני שבראי והתחביבים שלי

הקדמה

"כשם שאין פרצופיהן שווין זה לזה, כך אין דעתן שווה זה לזה" (במדבר רבא, פנחס)
ההכרה בשונות בני האדם והיותם נבדלים זה מזה בדעותיהם, בכישוריהם, במראם החיצוני ובתנאי חייהם - חשובה להתנהלות חברתית מתוקנת.
ייחודיות הפרט ומעלתו כאדם השונה מזולתו מדגישים את הצורך בחינוך לסובלנות ולכבוד הדדי בתפיסת השונה.

רציונל

שיח בסוגיות שונות המזמין את המתדיינים להביע את דעותיהם ועמדותיהם עשוי להוות במה למפגש בין דעות, עמדות ומחשבות מגוונות שלעיתים נתפסות כמנוגדות זו לזו.
מפגש זה שבו מושמעות דעות שונות, סותרות ו/או מנוגדות עשוי להעלות חילוקי דעות המעמידים במבחן את נכונותם של השותפים לשיח לגלות סובלנות.
תהליכים חברתיים ולימודיים המתרחשים בשיעור ובהפסקה מזמנים שיח בנושאים השנויים במחלוקת.
חשוב לעודד את התלמידות לנהל שיח סובלני ומקדם תוך נכונות לשמוע דעות שונות, להקשיב מתוך רצון להבין את נקודת מבטו וכוונתו של האחר, להתייחס לגופו של העניין ולא לגופו של אדם תוך שימוש ב"מסרי אני" והימנעות מ"מסרי אתה" ולתת משוב מקדם המכוון לשמירה על כבוד הזולת ורגשותיו.
שיח המאופיין במתן לגיטימציה להבעת דעות שונות מקדם את תחושת הקבלה של כל אחד מהשותפות.

מטרות

- העלאת המודעות לקיומן של דעות שונות בקרב אנשים שונים.
- בירור האמירות המבטאות כבוד לדעות שונות וחוסר כבוד.
- בחינת תרומתו של השיח הסובלני לקידום תחושת הקבלה ותהליך הלמידה.

מודל ההפעלה

מהלך לגיבוש הסכמות ביחס לשיח המוגן בנושאים השנויים במחלוקת.

מתרשמים מההצגה ומביעים דעה

בנות כיתה ד' בבית-ספר "הלב" צפו בהצגה שהוצגה בבית-ספרן לכבוד ראש חודש. בתום הצפייה שוחחו בנות הכיתה על התרשמותן מההצגה והשמיעו דעות שונות. קראו את דעותיהן של בנות כיתה ד' על ההצגה:

אסתר:

"אני חושבת אחרת.
לדעתי המשתתפות הציגו
באופן מאוד לא מוצלח.
אי-אפשר היה להבין
מה הן אומרות זו לזו."

שירה:

"נהניתי מאוד מההצגה.
לדעתי כל המשתתפות
הציגו נפלא.
הן אפילו השתדלו להתייחס
לקהל ולשלב אותו בהצגה."

איילת:

"יותר מדי שירים?
מה פתאום?
אני דווקא חושבת שכדאי
היה לשלב בהצגה שירים
נוספים. לדעתי השירים
תרמו להנאה מההצגה."

ציפי:

"מדוע אתן מתייחסות
למשתתפות? מה לגבי השירים
שהיו בהצגה? לדעתי היו יותר
מדי שירים. איך אפשר לעקוב
אחרי העלילה כשכל כמה דקות
שיר אחר מפסיק את השיחה
בין הדמויות?"

מתרשמים מההצגה ומביעים דעה

לאה:

"את תמיד משתעממת
בהצגות! אני דווקא הייתי
ממש סקרנית לדעת
איך תסתיים ההצגה".

רונית:

"אני השתעממתי.
העלילה לא עניינה
אותי בכלל".

חדוה:

"זה מעניין שאת חושבת כך,
אך אני חולקת על דעתך.
לדעתי אין קשר בין מה
שקרה על הבמה לבין מה
שקורה בינינו בכיתה".

ברכה:

"אני חושבת שההצגה
העבירה לנו מסר בנושא
חברות בצורה מיוחדת.
הרגשתי כאילו הסיפור קורה
בכיתה שלנו ממש".

איילת: "רות, מה דעתך על ההצגה? מדוע אינך משתפת בדעתך?"

שוחחו בעקבות דבריהן של בנות כיתה ד':

- בנות הכיתה צפו **באותה ההצגה** ולכל אחת מהן הייתה **דעה שונה** לגביה. ממה זה נובע לדעתכן? (ניתן להתייחס לדעות שונות הנובעות מהעדפות שונות, מציפיות שונות, מתחומי עניין שונים, מזוויות ראייה שונות ועוד)
- אלו אמירות שנשמעו בשיח מלמדות על **התייחסות מכבדת** לדעתו השונה של האחר? מה מרגישים השותפים לשיח בעקבות אמירות אלה לדעתכן?
- אלו אמירות שנשמעו בשיח מלמדות על **התייחסות שאינה מכבדת** את דעתו השונה של האחר? מה מרגישים השותפים לשיח בעקבות אמירות אלה לדעתכן?
- מדוע, לדעתכן, לא שיתפה רות את חברותיה בדעתה לגבי ההצגה?

מפתח הלב
החינוך לחיים בחברה

"מפתח הלב" - תכנית חברתית ערכית לבתי הספר היסודיים

התכנית פותחה במשרד החינוך באגף לחינוך יסודי והותאמה למגזר החרדי באגף לחינוך מוכר שאינו רשמי

אור אדום... אור ירוק בשיח

1. בחרו נושא שעליו ברצונכם לשוחח ב-2 הדקות הקרובות (למשל: ספר שקראתם, הצגה שבה צפיתם, שיעור ששמעתם, פעילות שהייתה בשבת בארגון, משחק שאתם אוהבות לשחק בהפסקה, אחר).
2. שבו במעגל וחלקו ביניכם את הרמזורים המצורפים.
3. שוחחו על הנושא שבחרתם במשך 2 דקות. כל משתתפת תביע את דעתה בנושא ואם דעתה שונה מדעת חברתה, תפתח את דבריה באמירה הכתובה ברמזור שקיבלה.
4. בתום 2 הדקות בררו:
 - א. כיצד הרגשתם במהלך השיח? מדוע?
 - ב. מה היה לכן קל ומה הקשה עליכם במהלך השיח? מדוע?
5. קראו שנית את האמירות הכתובות ברמזורים הירוקים ובחרו 3 אמירות שאותן תרצו לאמץ בשיח ביניכם בעתיד. כתבו את האמירות שבחרתם על גבי הכרזה שלפניכם:

כמו הקשת העשירה בשלל צבעים וסגנונות,
כך גם לנו מגוון דעות ומחשבות.
וכדי שכל החברות תרגשנה בטוחות להביע את דעותיהן,
בכבוד ובסובלנות נתייחס לדבריהן.

האמירות שבחרנו לאמץ:

.....

.....

.....

אמירות המעידות על התייחסות מכבדת לדעתו השונה של האחר

התייחסות מכבדת לדעות שונות

אני מכבדת את
דעתך, אך דעתי
שונה לדעתי...

אני חולקת על
דעתך. לדעתי...

הקשבתי לדברים
שאמרת, אך
אינני מסכימה
עמם. לדעתי...

אני מת"חסת
לדברים אחרת
מסך. לדעתי...

הדברים שאמרת
הגיוניים, אך אני
חושבת/ת ש...

אני חושבת
אחרת מסך.
לדעתי...

הדברים שאמרת
מעניינים, אבל
בניגוד לדעתך
אני חושבת ש...

השוב לי לשמוע
את דעתך
על אף שאיני
מקבלת אותה.
לדעתי...

אני לומדת מסך
ש...
אך לדעתי...

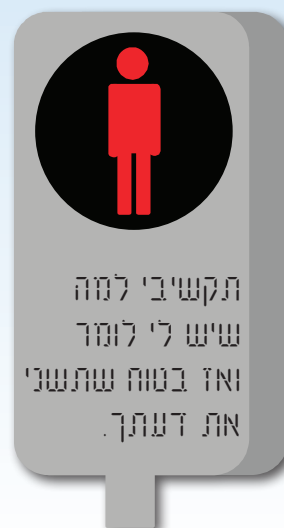
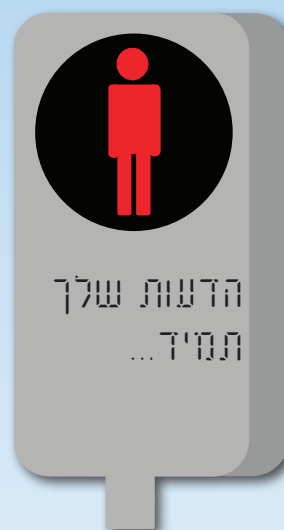
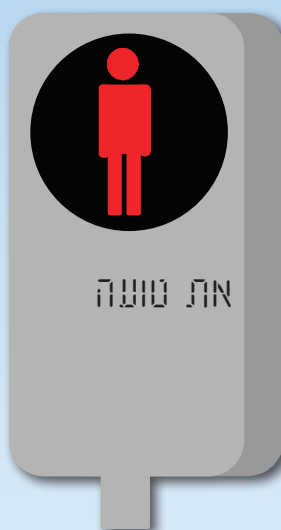
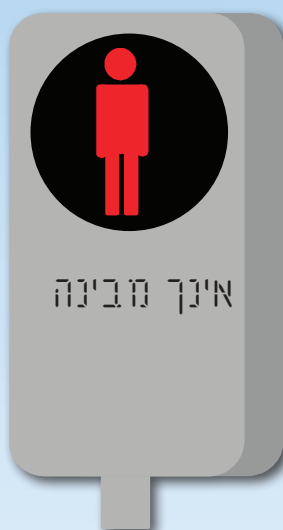
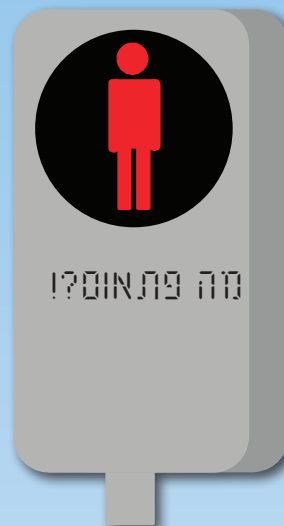
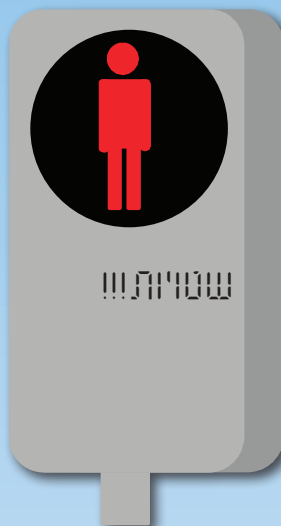
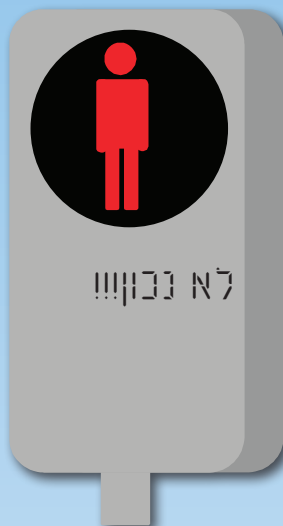
מעגל ראשון: מעגל קשרי פרט קבוצה - שונות

אמירות המעידות על התייחסות שאינה מכבדת את דעתו השונה של האחר

התייחסות לא מכבדת לדעות שונות

מעגל ראשון: מעגל קשרי פרט קבוצה - שונות

ד'

מהלך ההפעלה

במליאה

מהלכה למעשה

הבעת כבוד לדעות שונות - במילים ובשפת הגוף

- הצגת הכרזות על ידי נציגות הקבוצות.
- מדוע חשוב שתאמצנה את האמירות שכתבתן על גבי הכרזות בשיח שתקיימו בשיעור ובהפסקה (תארו את התרומה לאווירה בכיתה, לתהליך הלמידה, לתחושת השייכות והמקובלות, לתחושת הביטחון והקבלה ועוד)?
- "שפת הגוף מעידה כאלף מילים" - כיצד ניתן להביע חוסר כבוד לדעה שונה באמצעות שפת הגוף (הבעת פנים מזלזלת/מבטלת, הפניית הגב לדוברת, תנועת יד מבטלת ועוד)? מהי שפת הגוף שחשוב שתאמצנה על מנת להביע כבוד לדעתו של האחר?
- שלבו את הכרזות שיצרתן בסביבה הלימודית בצירוף האמירה: "כשם שאין פרצופי בני-אדם דומים, כך אין דעותיהן דומות". (במדבר רבא כ"א)

"כשם שאין פרצופי בני-אדם דומים, כך אין דעותיהן דומות". (במדבר רבא כ"א)

כמו הקשת העשירה בשלל צבעים וסגנונות, כך גם לנו מגוון דעות ומחשבות. וכדי שכל החברות תרגשנה בטוחות להביע את דעותיהן, בכבוד ובסובלנות נתייחס לדבריהן.

האמירות שבחרנו לאמץ:

כמו הקשת העשירה בשלל צבעים וסגנונות, כך גם לנו מגוון דעות ומחשבות. וכדי שכל החברות תרגשנה בטוחות להביע את דעותיהן, בכבוד ובסובלנות נתייחס לדבריהן.

האמירות שבחרנו לאמץ:

כמו הקשת העשירה בשלל צבעים וסגנונות, כך גם לנו מגוון דעות ומחשבות. וכדי שכל החברות תרגשנה בטוחות להביע את דעותיהן, בכבוד ובסובלנות נתייחס לדבריהן.

האמירות שבחרנו לאמץ: